

ДЕЯКІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Князькова Л. М.

У статті досліджено проблеми соціального захисту працівників органів внутрішніх справ. Розглянуто різні підходи до визначення соціального захисту. Виокремлено такі особливості соціального захисту поліцейських, як динамічність, урахування умов і ситуацій, що сприяють виникненню юридичних фактів для здійснення соціального захисту поліцейських; урахування чинників ризику, які можуть впливати на життя та здоров'я поліцейських під час виконання ними службових обов'язків; здійснення постійної діагностики стану фізичного та психологічного здоров'я, а також забезпечення санаторно-курортного лікування у відповідних лікувально-відновлювальних закладах Міністерства внутрішніх справ України; наявність спеціального законодавства, яке визначає особливості соціального захисту поліцейського, і підзаконних нормативно-правових актів, які деталізують окремі елементи соціального захисту поліцейського. Обґрунтовано, що державна політика щодо соціального захисту поліцейського має враховувати також соціальний захист членів сім'ї поліцейського; соціальний захист поліцейського передбачає надання пільг та інших преференцій.

Завдяки аналізу теоретичних положень, чинного законодавства й окремих позицій судової практики з'ясовано проблемні питання соціального захисту поліцейських та колишніх працівників міліції. Акцентовано увагу на порядку перерахунку пенсій колишнім працівникам міліції у зв'язку з підвищенням грошового забезпечення поліцейським з 1 грудня 2019 року. Запропоновано зміни до нормативних актів, що регулюють порядок перерахунку пенсій. Звернута увага на те, що законодавство щодо соціального захисту працівників правоохоронних органів потребує оновлення. Застарілість, безсистемність, визнання судами положень нечинними та незаконними стало звичайною практикою в цій сфері. Обґрунтовано необхідність прозорості порядку обчислення середніх розмірів надбавок і премій для перерахунку пенсій працівникам міліції за дорівняними посадами поліцейських. Запропоновано скасувати застарілі нормативні акти, які регулюють порядок перерахунку призначених пенсій працівникам органів внутрішніх справ, що містять спірні

положення, мають колізії, а саме не відповідають Конституції України та реаліям сьогодення.

Ключові слова: соціальний захист, працівники органів внутрішніх справ, працівники поліції, перерахунок пенсій, грошове забезпечення.

Knyazkova L. M. Some issues of exercise of the right for social protection by the employees of the bodies of internal affairs

The scientific article examines the problems of social protection of the employees of the bodies of internal affairs. Different approaches to the definition of social protection are considered. Peculiarities of social protection of the employees of the bodies of internal affairs such as dynamism, taking into account the conditions and situations that contribute to the emergence of legal facts for implementation of social protection of the employees; taking into account risk factors that may affect the life and health of an employee during the performance of the duties; implementation of constant diagnostics of the condition of physical and psychological health as well as provision of sanatorium treatment in the relevant medical and restorative institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine; the presence of special legislation that determines the features of social protection of the employees of the bodies of internal affairs, and the presence of bylaws that detail certain elements of social protection of the employees of the bodies of internal affairs. It is substantiated that the state policy on social protection of an employee of internal affairs should also take into account the social protection of their family members; social protection of a police officer provides for the provision of benefits and other preferences. The analysis of theoretical provisions, current legislation and certain positions of judicial practice clarified the problematic issues of social protection of police officers and former police officers. The attention is focused on the procedure for recalculating pensions for former police officers due to the increase in police salaries from December 1, 2019. Amendments to the regulations governing the recalculation of pensions are proposed. The attention is drawn to the fact that the legislation on social protection of law enforcement officers needs to be updated. Obsolescence, unsystematic, declaring them invalid and illegal by courts has become a common practice in this area. The author substantiates

the need for transparency in the procedure for calculating the average amount of allowances and bonuses for recalculation of pensions for police officers in equivalent positions. As the legislation requires state registration, which affects socio-economic, political, personal and other rights, freedoms and legitimate interests of citizens, it is proposed to provide the Orders of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for registration in the Ministry of Justice of Ukraine concerning the definition of authorized structural unit on preparation and submission of documents for appointment (recalculation) of pensions to the bodies of the Pension Fund of Ukraine.

The author proposes to repeal outdated regulations that regulate the procedure for recalculation of pensions granted to law enforcement officers, contain controversial provisions, have conflicts, do not comply with the Constitution of Ukraine and the realities of today.

Key words: social protection, employees of bodies of internal affairs, police officers, recalculation of pensions, cash benefits.

Постановка проблеми та її актуальність. Діяльність і розвиток України нерозривно пов'язані з розвитком її державних інститутів, ефективне функціонування яких залежить від належного забезпечення з боку держави. Одним із важливих та необхідних державних інститутів у сучасних умовах є Національна поліція України.

Соціальний захист поліцейських залишається невирішеною проблемою, що створює перешкоди на шляху до розвитку та становлення стабільності в суспільстві. Поряд із безпосередніми витратами коштів на щоденні потреби Національної поліції України завжди є потреба в наданні поліцейським належної допомоги, пільг, компенсацій за особливі умови служби. У розд. IX Закону України від 2 липня 2015 р. № 580-VII «Про Національну поліцію» [1] передбачено соціальний захист поліцейських.

Також необхідно відзначити і загальну соціальну орієнтованість цього Закону, що полягає в належному та європейському рівні забезпечення трудових і соціальних прав працівників поліції з огляду на їхній особливий статус державних службовців. Поліцейські належать до тієї категорії суб'єктів, які з огляду на виконання специфічних обов'язків та професійної діяльності постійно перебувають у зоні підвищеного ризику й небезпеки. Соціальний захист поліцейських є одним із видів соціального захисту населення, який має специфіку, що зумовлена статусом суб'єкта соціального захисту. Від рівня соціального захисту поліцейського залежить результативність діяльності Національної поліції як правоохоронного

органу загалом. Соціальний захист поліцейських потребує особливої уваги, адже йдеться про вагомий чинник мотивування поліцейського до виконання своїх завдань на високому професійному рівні, самовіддано й максимально ефективно [2, с. 23].

Складовою частиною соціального захисту поліцейських та членів їхніх сімей є пенсійне забезпечення, яке має гарантувати їм гідний рівень життя в разі наявності в них необхідної вислуги за роками. Сьогодні важливим питанням, пов'язаним із проведенням пенсійної реформи, є пенсійне забезпечення поліцейських. Крім того, реформування системи пенсійного забезпечення не торкнулося пенсій колишніх працівників органів внутрішніх справ, що стає досить гострою соціальною проблемою і викликає занепокоєння серед пенсіонерів внутрішніх справ та в суспільстві загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правове регулювання соціального захисту поліцейських, працівників органів внутрішніх справ, а також інших категорій працівників правоохоронних органів слугувало предметом вивчення в наукових працях таких учених, як: М.І. Іншин [3], який досліджував сутність і значення соціального забезпечення працівників поліції в сучасних умовах; Д.О. Марусевич [2] - адміністративно-правовий механізм соціального захисту поліцейських; Л.Л. Денисова [4] - проблеми правового регулювання соціального забезпечення працівників поліції; К.Ю. Мельник [5] - загальні питання соціально-правового захисту працівників органів внутрішніх справ тощо. Але з огляду на зміни, що відбуваються в законодавстві, деякі питання залишилися поза увагою вчених.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу теоретичних засад, законодавства та судової практики щодо соціального захисту поліцейських виявити прогалини і запропонувати зміни до законодавства для вдосконалення цього механізму. Відповідно до поставленої мети пропонується вирішити такі завдання:

- визначити поняття соціального захисту поліцейських та виділити його специфічні особливості;

- проаналізувати підстави системи правового регулювання пенсійного забезпечення та практики перерахунку пенсій колишнім працівникам міліції у зв'язку з підвищенням грошового забезпечення поліцейських в Україні з 1 грудня 2019 р.;

- запропонувати внесення змін до порядку здійснення перерахунку пенсій колишнім працівникам органів внутрішніх справ.

Виклад основного матеріалу. Сутність соціального захисту поліцейського полягає в захищеності його як громадянина, що знаходить відображення в Конституції України, яка гарантує кожному громадянину право на соціальний захист.

Працівникам правоохоронних органів законодавством України додатково передбачено соціальні пільги та гарантії у зв'язку зі специфічними умовами проходження служби й усіма негативними ризиками, пов'язаними зі специфікою служби. М.І. Іншин у дослідженні питання соціального захисту поліцейських визначає соціальний захист цієї категорії як сукупність юридичних норм і гарантії, спрямованих на регламентацію професійної діяльності Національної поліції коштом державного бюджету в напрямі соціальної та матеріальної підтримки працівників поліції у зв'язку із втратою ними працездатності, інвалідністю, настанням пенсійного віку, професійними захворюваннями й іншими обставинами, передбаченими спеціальними законами [3, с. 273].

Х.З. Босак соціальний захист працівників поліції визначає як сукупність законодавчо закріплених економічних, правових та інших прав, пільг, преференцій, що не лише наділяють цю категорію державних службовців, найманих працівників комплексом прав, а й забезпечують дієвий механізм належної реалізації й ефективного захисту цих прав. Зазначене вище дає змогу стверджувати, що соціальний захист працівників поліції повинен містити комплекс заходів, спрямованих, по-перше, на компенсацію обмежень, об'єктивно зумовлених характером діяльності; по-друге, на реалізацію соціальних очікувань працівників, що слугують підґрунтям їхнього професійного вибору; по-третє, на нейтралізацію чинників, які перешкоджають ефективній службовій діяльності [6, с. 163-164].

Однією з форм соціального захисту виступає соціальне забезпечення. Варто зробити зауваження щодо термінологічного застосування понять «соціальний захист» та «соціальне забезпечення».

Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VII «Про Національну поліцію» не оперує юридичною категорією «соціальне забезпечення», а використовує ширший за обсягом та змістом термін «соціальний захист». Така практика співвідношення зазначених категорій як цілого і частини вважається прийнятною й допустимою. Поняття «соціальний захист» регулює більше коло відносин, на відміну від терміна «соціальне забезпечення», що охоплюється соціальним захистом,

який, у свою чергу, дозволяє реалізовувати його забезпечувальну функцію, а саме здійснення захисту від тих несприятливих ситуацій, що вже настали або вже реалізовані [7, с. 18].

Отже, уважаємо, що соціальний захист поліцейських - це комплекс правових, економічних та організаційних заходів, які спрямовані на встановлення основних і додаткових гарантії, що забезпечують реалізацію прав та законних інтересів поліцейських та членів їхніх сімей відповідно до характеру їхньої праці та статусу. Ми цілком погоджуємося з думкою Д.О. Марусевича про те, що визначення поняття соціального захисту поліцейського треба відобразити в Законі України «Про Національну поліцію», доповнити його ст. 90-1 у розд. IX [2, с. 35].

На думку М.М. Чекан, особливості соціального захисту поліцейських такі: 1) динамічність, урахування умов і ситуацій, що сприяють виникненню юридичних фактів для здійснення соціального захисту поліцейських; 2) урахування чинників ризику, які можуть впливати на життя та здоров'я поліцейських під час виконання ними службових обов'язків; 3) здійснення постійної діагностики стану фізичного та психологічного здоров'я, а також забезпечення санаторно-курортного лікування у відповідних лікувально-відновлювальних закладах Міністерства внутрішніх справ України; 4) наявність спеціального законодавства, яке визначає особливості соціального захисту поліцейського (Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», підзаконні нормативно-правові акти, які деталізують окремі елементи соціального захисту поліцейського); 5) державна політика щодо соціального захисту поліцейського має враховувати також соціальний захист членів сім'ї поліцейського; 6) соціальний захист поліцейського передбачає надання пільг та інших преференцій (звільнення від платежів чи відсоткова знижка, надання вигідних умов для фінансового лізингу тощо) [8, с. 186].

Складовою частиною соціального захисту поліцейських є їхнє пенсійне забезпечення. Під час дослідження питання пенсійного забезпечення поліцейських варто відзначити, що на рівні Закону України «Про Національну поліцію» воно визначено концептуально. Так, ст. 102 Закону «Пенсійне забезпечення поліцейських» відсилає до іншого нормативно-правового акта - Закону України від 9 квітня 1992 р. «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», який визначає умови,

норми та порядок пенсійного забезпечення громадян України із числа осіб, які перебували на службі в органах внутрішніх справ, Національній поліції, деяких інших осіб, які мають право на пенсію за даним нормативно-правовим актом [9]. У ст. ст. 1, 2 цього Закону встановлено, що право на пенсійне забезпечення за його положеннями мають особи, які були звільнені з органів поліції та колишніх органів внутрішніх справ / міліції.

Варто зазначити, що одним зі складників сучасної пенсійної реформи стали кроки, спрямовані на перерахунок пенсій. Ці кроки викликали широкий суспільний резонанс серед колишніх працівників органів внутрішніх справ, які отримували пенсію за застарілими розрахунками. Керівництвом Міністерства внутрішніх справ України здійснено низку важливих заходів для виправлення ситуації, що склалася [10, с. 10].

Проте, як свідчить практика перерахунків пенсій вказаної категорії осіб, цих заходів українці досить. Законодавство України визначає право на перерахунок пенсії поліцейським у ст. 63 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», яка передбачає, що перерахунок пенсій особам начальницького та рядового складу органів внутрішніх справ України (міліції), які мають право на пенсійне забезпечення або одержують пенсію на умовах цього Закону, здійснюється з урахуванням видів грошового забезпечення, щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавки, доплати, підвищення) та премій у розмірах, установлених законодавством для поліцейських. Ця законодавча норма визначає можливість перерахунку пенсій і колишнім працівникам органів внутрішніх справ України. Водночас механізм практичної реалізації зазначеного законодавчого припису працює дуже повільно.

З 1 січня 2016 р. пенсіонери органів внутрішніх справ обстоювали свої права щодо перерахунку пенсій у зв'язку з реорганізацією міліції та створенням нової інституції - Національної поліції України. І тільки у 2018 р. ухвалена постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб» [11].

Відповідно до цієї постанови перерахунок пенсії особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ здійснювався за прирівняною посадою з розміру грошового забезпечення поліцейського, урахуовуючи відповідні оклади за посадою, спеціальним званням, відсоткову надбавку

за вислугу років, щомісячні додаткові види грошового забезпечення (надбавки, доплати, підвищення) та премії в розмірах, встановлених законодавством, з якого було сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, за січень 2016 р. Постанова передбачала поетапну виплату заборгованості пенсіонерам, строк виплати якої сплив у червні 2021 р. Унаслідок того, що цей нормативний акт ухвалений із порушенням норм Конституції України, 24 грудня 2019 р. була ухвалена постанова Кабінету Міністрів України № 1088 «Деякі питання виплати пенсії окремим категоріям громадян» [12], якою внесені суттєві зміни у вищезазначену постанову, а саме вилучено п. п. 1-3, які передбачали погіршення соціального захисту колишніх працівників органів внутрішніх справ порівняно з чинним законодавством. Крім того, деякі положення цієї постанови рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва № 826/3858/18 від 12 грудня 2018 р. визнані протиправними та нечинними [13].

Аналогічна ситуація склалася в листопаді 2019 р., коли була введена надбавка поліцейським за особливості проходження служби та змінився розмір премій поліцейським. У зв'язку з тим, що Міністерство внутрішніх справ України не направило до органів Пенсійного фонду України оновлених довідок про грошове забезпечення для перерахунку пенсій відповідності до ст. 63 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», пенсіонери органів внутрішніх справ почали звертатися до суду з позовами про видачу оновлених довідок про грошове забезпечення станом на 1 грудня 2019 р. Таких справ накопичилось у судах досить багато. Так, наприклад, тільки у Дніпропетровській області із 2019 р. у провадженні Дніпропетровського окружного адміністративного суду перебувало 53 типові справи, спір у яких виник з аналогічних підстав. Тому до Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду надійшли матеріали адміністративної справи № 160/8324/19 разом із поданням судді Дніпропетровського окружного адміністративного суду О.В. Серьогіної від 7 листопада 2019 р. про розгляд цієї справи Касаційним адміністративним судом у складі Верховного Суду як зразкової. Велика Палата Верховного Суду винесла рішення в цій зразковій справі та підтвердила право позивача на отримання оновленої довідки про грошове забезпечення. Крім того, Велика Палата Верховного Суду визнала необґрунтованими посилення Пенсійного фонду України на необхідність виді-

лення з державного бюджету України коштів в обсязі 42,2 млрд грн як на підставу відмови в задоволенні позову, оскільки гарантовані законом виплати, пільги тощо неможливо поставити в залежність від видатків бюджету [13].

Незважаючи на позитивні рішення судової влади, дотепер оновлені довідки про грошове забезпечення для перерахунку пенсій колишнім працівникам міліції не надано до органів Пенсійного фонду України.

Порядок надання довідок передбачено п. 5 постанови Кабінету Міністрів від 21 лютого 2018 р. № 103 «Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб», де визначено, що перерахунок пенсій особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ (міліції) відповідно проводиться на підставі довідок про розміри грошового забезпечення, поданих Міністерством внутрішніх справ органам Пенсійного фонду України. Але цей пункт рішенням Шостого апеляційного адміністративного суду визнано нечинним та незаконним (справа № 640/6077/19 від 19 січня 2021 р.) [14].

Така ситуація з нормативними актами щодо перерахунку пенсій працівникам органів внутрішніх справ викликає обурення та здивування не тільки в пенсіонерів, а й у науковців та практиків у галузі права соціального забезпечення. Заплутаність, безсистемність, визнання них судами нечинними та незаконними стали звичайною практикою. Відмова в наданні оновлених довідок та, як наслідок, відмова пенсійних органів у проведенні перерахунку пенсій колишнім працівникам міліції порушує гарантоване ст. 1 Першого протоколу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод право мирно володіти своїм майном [15]. Оскільки ця Конвенція передбачає виплату певних надбавок, органи державної влади не можуть свідомо відмовляти в цих виплатах, доки відповідні положення є чинними. Навіть більше, органи державної влади не можуть посилатися на відсутність коштів як на причину невиконання своїх зобов'язань (рішення Європейського суду з прав людини у справі «Кечко проти України» від 8 листопада 2005 р.) [16].

Відзначимо, що в Міністерстві внутрішніх справ України питання про видачу довідок про грошове забезпечення для перерахунку пенсій вирішується дуже повільно. Спочатку наказом від 25 лютого 2021 р. № 129 «Про визначення в Міністерстві внутрішніх справ України уповноваженого структурного підрозділу з підготовки та подання до

органів Пенсійного фонду України документів для призначення (перерахунку) пенсій» [17] у Міністерстві внутрішніх справ України уповноваженим структурним підрозділом з підготовки та подання до органів Пенсійного Фонду України для перерахунку пенсій визначено департамент персоналу, організації освітньої та наукової діяльності Міністерства внутрішніх справ України. Згодом наказом Міністерства внутрішніх справ України від 16 квітня 2021 р. № 291 «Про внесення змін до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 25 лютого 2021 р. № 129» [18] визначено, що департамент персоналу є уповноваженим структурним підрозділом з підготовки та подання до органів Пенсійного фонду України документів щодо призначення (перерахунку) пенсій із покладенням таких функцій на управління координації пенсійних питань та соціальної роботи цього департаменту, а територіальні медичні об'єднання Міністерства внутрішніх справ (далі - МВС), міста Києва - уповноваженими установами за видачу довідок про розмір грошового забезпечення з покладенням таких функцій на відповідні сектори (відділи) із соціально-гуманітарних питань цих державних установ. Крім того, листом від 21 лютого 2021 р. № 2388/09/48-2021 «Про надання інформації щодо грошового забезпечення поліцейських» [19] Національна поліція України надіслала до МВС України інформацію про середні розміри надбавок та премій поліцейським, що фактично виплачені поліцейським за листопад 2019 р., за переліком посад поліцейських Національної поліції України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 р. № 988 «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції» [20]. За інформацією Міністерства внутрішніх справ, вищезазначені накази не подавалися на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

Але відповідно до законодавства обов'язковій державній реєстрації підлягають нормативні акти, які зачіпають соціально-економічні, політичні, особисті й інші права, свободи й законні інтереси громадян, проголошені й гарантовані Конституцією та законами України, Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р., ратифікованою Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР і протоколами до неї [21], міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, а також з урахуванням практики Європейського суду з прав людини. На наш погляд, треба обов'язково надати на державну реєстрацію зазначені нормативні акти, адже право на соці-

альний захист проголошено у ст. 46 Конституції України [22].

Що ж стосується оновлених довідок, то дотепер вони видаються тільки на вимогу пенсіонера, тоді як мали бути централізовано направлені для проведення перерахунку всім пенсіонерам органів внутрішніх справ відповідно до Порядку проведення перерахунку пенсій, призначених згідно із Законом України від 13 лютого 2008 р. № 45 «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України [23].

Заслуговує на увагу й те, що під час перевірки конституційності норм законів, які допускають деякі обмеження в досягнутому рівні соціального захисту працівників правоохоронних органів, Конституційний Суд дотримується позиції, що гарантії їхнього особливого, більш високого рівня правового захисту, ніж передбачені положеннями ст. 46 Конституції України, визначені у ст. ст. 16, 17 Основного закону. А оскільки ці статті розміщені в розд. I «Загальні засади» Конституції, вони становлять основи конституційного ладу України, які перебувають під особливим конституційним захистом. Так, в абз. 8 пп. 2.2 п. 2 мотивувальної частини рішення від 20 грудня 2016 р. № 7-рп/2016 Конституційний Суд зазначив, що «норми-принципи ч. 5 ст. 17 Конституції України щодо забезпечення державою соціального захисту громадян України, які перебувають на службі у Збройних силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей, є пріоритетними та мають безумовний характер; тобто заходи, спрямовані на забезпечення державою соціального захисту вказаної категорії осіб, у зв'язку, зокрема, з економічною доцільністю, соціально-економічними обставинами не можуть бути скасовані чи звужені [24].

Висновки. Отже, варто відзначити, що законодавство із соціального захисту працівників органів внутрішніх справ потребує суттєвого оновлення, оскільки застарілість норм не відповідає реаліям сьогодення. Заплутаність, відсутність систематизованих нормативних актів, суперечності між цими актами, визнання їх нечинними та незаконними органами судової влади спричиняють численні звернення до суду. Позитивні рішення судів щодо захисту соціальних прав правоохоронців виконуються дуже повільно або не виконуються зовсім.

Уважаємо, що з урахуванням змін, внесених до ст. 63 Закону України від 9 квітня 1992 р. № 2262-XII на підставі Закону України від 23 грудня

2015 р. № 900-VIII «Про внесення змін у деякі закони України відносно забезпечення колишніх працівників органів внутрішніх справ України і членів їхніх сімей», перерахунок пенсій особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ України (міліції), які мають право на пенсійне забезпечення або одержують пенсію на умовах цього Закону, здійснюється з урахуванням видів грошового забезпечення, щомісячних додаткових видів грошового забезпечення (надбавки, доплати, підвищення) та премій у розмірах, установлених законодавством для поліцейських [25], ми *пропонуємо* зміни до п. 1 Порядку проведення перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 лютого 2008 р. № 45, у частині того, що пенсії, призначені відповідно до Закону «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»: у зв'язку з підвищенням грошового забезпечення відповідних категорій військовослужбовців, осіб, які мають право на пенсію згідно із Законом, перераховуються на умовах та в розмірах, передбачених Кабінетом Міністрів України.

На наш погляд, порядок перерахунку пенсій може встановлюватися Кабінетом Міністрів, але розмір пенсії таким рішенням встановлювати немає підстав, оскільки під час перерахунку пенсії змінною величиною є лише розмір грошового забезпечення, натомість відсоткове значення розміру основної пенсії, яке обчислювалося під час її призначення відповідно до наявної в пенсіонера вислуги років, є незмінним. Такої позиції дотримується й Верховний Суд у постанові Великої Палати Верховного Суду від 16 жовтня 2019 р. у справі № 240/5401/18 [26].

Окрім того, потребує прозорості порядок обчислення середніх розмірів надбавок та премій для перерахунку пенсій за прирівняними посадами поліцейських. Оскільки розмір грошового забезпечення поліцейських складається значною мірою з додаткових видів (доплати, премії), це має велике значення в обчисленні пенсії в разі перерахунку.

Оскільки за законодавством обов'язковій державній реєстрації підлягають нормативні акти, які зачіпають соціально-економічні, політичні, особисті й інші права, свободи й законні інтереси громадян, вважаємо за необхідне надати для реєстрації в Міністерство юстиції України накази Міністерства внутрішніх справ України від 25 лютого 2021 р.

№ 129 «Про визначення в Міністерстві внутрішніх справ України уповноваженого структурного підрозділу з підготовки та подання до органів Пенсійного фонду України документів для призначення (перерахунку) пенсій» та від 16 квітня 2021 р. № 291 «Про внесення змін до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 25 лютого 2021 р. № 129».

Література

1. Про національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № № 40-41. Ст. 379.

2. Марусевич Д.О. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту поліцейських : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2021. 236 с.

3. Іншин М.І. Сутність і значення поняття соціального захисту працівників поліції в сучасних умовах. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету*. 2015. № 4. С. 269-277.

4. Денісова Л.Л. Правове регулювання соціального забезпечення працівників поліції в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Київ, 2017. 20 с.

5. Мельник К.Ю. Окремі аспекти соціального захисту осіб рядового та начальницького складу органів внутрішніх справ. *Право і безпека*. 2011. № 5. С. 180-184.

6. Босак Х.З. Щодо вдосконалення соціального захисту співробітників органів внутрішніх справ України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 4. С. 154-166.

7. Шапенко Л.О. Щодо співвідношення категорій «соціальний захист» та «соціальне забезпечення» працівників цивільної авіації. *Юридичний вісник*. 2014. № 2. С. 15-19.

8. Чекан М.М. Публічне адміністрування соціального захисту в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2020. 226 с.

9. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 9 квітня 1992 р. № 2262-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 29. Ст. 399.

10. Бортник С.М. До проблеми пенсійного забезпечення працівників Національної поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. Вип. 2. Т. 2. С. 8-13.

11. Про перерахунок пенсій особам, які звільнені з військової служби, та деяким іншим категоріям осіб : постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 103. URL: http://search.liga.zakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP180103.html (дата звернення: 07.07.2021).

12. Деякі питання виплати пенсії окремим категоріям громадян : постанова Кабінету Міністрів України № 1088. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.07.2021).

13. Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі № 160/8324/19 від 24 червня 2020 р. *Єдиний реєстр судових рішень*. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 07.07.2021).

14. Рішення Шостого апеляційного адміністративного суду у справі № 640/6077/19 від 19 січня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6077805-21#n16> (дата звернення: 08.07.2021).

15. Протокол до Конвенції з прав людини і основоположних свобод, ратифікованою Україною 17 липня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text (дата звернення: 07.07.2021).

16. Рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Кечко проти України» від 8 листопада 2005 р. (заява № 63134/00). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_025#Text (дата звернення: 08.07.2021).

17. Про визначення в Міністерстві внутрішніх справ України уповноваженого структурного підрозділу з підготовки та подання до органів Пенсійного фонду України документів для призначення (перерахунку) пенсій : наказ МВС України від 25 лютого 2021 р. № 129. URL: https://dostup.pravda.com.ua/request/86172/response/241324/attach/3/.pdf?cookie_passthrough=1 (дата звернення: 08.07.2021).

18. Про внесення змін до наказу Міністерства внутрішніх справ України від 25 лютого 2021 р. № 129 : наказ МВС України від 16 квітня 2021 р. № 291. URL: https://dostup.pravda.com.ua/request/85101/response/240032/attach/3/2.pdf?cookie_passthrough=1 (дата звернення: 08.07.2021).

19. Про надання інформації щодо грошового забезпечення поліцейських : лист Національної поліції України від 24 лютого 2021 р. № 2388/09/48-2021. URL: https://dostup.pravda.com.ua/request/86537/response/256119/attach/3/2019.pdf?cookie_passthrough=1 (дата звернення: 08.07.2021).

20. Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції : постанова Кабінету Міністрів № 988 від 11 листопада 2015 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/248668490> (дата звернення: 08.07.2021).

21. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 липня 1950 р., ратифікована Законом від 17 липня 1997 р. № 475/97ВР. URL:

---

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
(дата звернення: 08.07.2021).

22. Конституція України : Закон від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

23. Порядок проведення перерахунку пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 13 лютого 2008 р. № 45. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452008%D0%BF> (дата звернення: 08.07.2021).

24. Рішення Конституційного Суду України від 20 грудня 2016 р. № 7-рп/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-16> (дата звернення: 08.07.2021).

25. Про внесення змін в деякі закони України відносно забезпечення колишніх працівників органів внутрішніх справ України і членів їхніх сімей : Закон України від 23 грудня 2015 р. № 900-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 3. Ст. 31.

26. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 16 жовтня 2019 р. у справі № 240/5401/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/85174587> (дата звернення: 08.07.2021).

*Князькова Л. М.,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Донецького державного університету
внутрішніх справ*